

Un crim al balneari

*Propostes
didàctiques
Maite Sabaté Sanz*

E@PLA!

© 2000 Xulio Ricardo Trigo
Coberta de Miquel Mollà
190x130 mm, 128 pàgines
Enquadrernació en rústica

© 2001 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
☎ 961 590 883
info@bullent.net
Director de la col·lecció: Marc Candela

Un crim al balneari és una novel·la que uneix el misteri amb l'amor. Els fets que transcorren al llarg del relat mantenen el lector atent a la novel·la. Xulio Ricardo Trigo, en cada capítol, introdueix noves pistes que fan que els lectors facen suposicions i fins i tot intenten endevinar qui és l'assassí.

D'altra banda, l'autor introdueix fonts molt actuals com ara l'ecologia, les centrals nuclears..., que són temes de discussió en la nostra societat. Aquest fet fa que el lector identifiqui com una realitat pròpia la pura ficció que narra *Un crim al balneari*.

Sens dubte, en aquesta novel·la no podia faltar una història d'amor. A mesura que avancem en el descobriment de l'assassinat també va evolucionant l'enamorament de la nostra protagonista.

Al capdavant, estem davant d'una obra enganxadora, tant per als amants de la intriga com per als qui els agraden les històries d'amor.

ARGUMENT

Vicky, una jove de 15 anys, viu amb el pare i el germà com a propietaris d'un balneari que es troba prop d'una central nuclear. Com que viu aïllada de la resta de joves de la seua edat, és una adolescent bastant solitària i aquell estiu li encantaria trobar-se amb algun jove amb qui poguera passar les estones d'avorriment.

D'altra banda troben mort Kristoff, un tècnic de la central, i tot fa sospitar que ha estat assassinat. La policia va al balneari i després d'interrogar tot el personal detenen Valen, el germà de la Vicky. Aquest, és el màxim sospitós perquè és un jove ecologista que està en contra de la central i l'havien vist diverses vegades a casa de l'assassinat. El pare marxa a la ciutat per estar amb el fill que és empresonat. D'aquesta manera la Vicky es queda com a responsable del balneari.

Mentre Vicky acomplia les funcions de propietària, el balneari s'ompli de gent, i entre ells, hi arriba Quim Costa i Vicki se n'enamora perdudament.

Al mateix temps, el cas del seu germà no evoluciona. La jove està molt preocupada. Pasqual Molins, un tècnic de la central, li diu que ell té proves que en l'assassinat està implicat el seu pare. Amb l'ajuda d'un amic, Josep, Vicky intenta esbrinar qui i quins motius han causat l'assassinat.

Després de la primera besada amb el Quim va vindre la discussió però al final, tots tres, Quim, Josep i Vicky s'uneixen per intentar treure de la presó Valen.

Un dia, Valen torna a casa, és alliberat però ara acusen el senyor Santescrús del crim. S'uneixen tots per a desemmascarar l'assassí. Creuen que és Pasqual Molins però se'l troben ferit de mort i espantat enmig del bosc. Molins els conta tota la veritat. Els assassins eren els poderosos de la ciutat, entre ells l'alcalde. Aquests van assassinar el tècnic perquè aquest es va queixar dels danys que causava la central. L'alcalde va llevar del seu camí el tècnic perquè pretenia descobrir la font de riquesa i poder que ells havien aconseguit.

Finalment, tota la família Santescrús torna al balneari. El pare i Valen es retroben allí amb les seues estimades: el senyor Santescrús amb la Remei, una ajudant del balneari; Valen amb Amàlia, la cubana encarregada de fer els massatges als clients. En canvi, la Vicky veu que Quim no és el que ella creia i que no n'està enamorada. La sorpresa ve quan nota que aquell xic, en Josep, a qui no podia suportar s'havia convertit en l'únic en qui pensava, s'adona que l'estima i a la fi, troba el primer amor.

AUTOR

Xulio Ricardo Trigo va nàixer a Betanzos l'any 1959. Ha escrit mitja dotzena de novel·les, entre altres: *La desaparició d'Evelyn* (Premi de la Crítica dels escriptors valencians), *Fado* (Premi Joanot Martorell) i *El misteri del Barri Gòtic* (també per a públic juvenil). Amb *Un crim al balneari* va aconseguir el 20è premi de Narrativa Juvenil Enric Valor l'any 2000.

De fa temps que es dedica a escriure, encara que no ha abandonat del tot el periodisme i el podem llegir a mitjans com l'Avui o El Temps. Quan no inventa històries, escriu poemes o tradueix del por-

tugués. Però el que de debò el motiva per a escriure és no fer res, assegut a la terrassa d'un balneari, per exemple, mentre el temps passa sense adonar-se'n. Ha promès continuar amb les aventures de la Vicky, però qui ho sap?

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES I METODOLÒGIQUES

Tot seguit us presentem una sèrie de propostes que tenen un doble objectiu. D'una banda, facilitar la tasca del professorat pel que fa al control d'aquest llibre de lectura; per l'altra intentar ser la guia per dur a terme la relectura del llibre que ajudarà els alumnes a descobrir certs aspectes que ens han cridat més l'atenció.

Aquestes propostes, les hem dividides en 3 grups:

La primera part "Anàlisi literària" centra l'atenció en les característiques intrínsecament literàries que configuren un text com a novel·la: tema, argument, personatges, gènere, temps...

La segona part, "Anàlisi lingüística" tracta qüestions lingüístiques que tenen com a finalitat ajudar l'alumne a escriure millor.

La tercera part, "Jocs" consta d'una sèrie d'activitats que són una distracció per al lector i que a més, completa la comprensió de la novel·la.

ANÀLISI LITERÀRIA

1. Per començar, empleneu la fitxa que us proposem a continuació:

Títol de l'obra:	_____
Cognoms, nom de l'autor:	_____
Editorial:	_____
Ciutat i any de l'edició:	_____
Nombre de pàgines:	_____
Collecció:	_____
Núm.:	_____
Tema/gènere:	_____
Lloc i temps de l'acció:	_____
Argument:	_____

	○

Tipus de narrador:	_____

Personatges: • Principals	_____

• Secundaris	_____

Valoració personal:	_____

	○

2. La novel·la porta com a títol *Un crim al balneari*. Creieu que aquest títol és encertat? És literal o metafòric?

3. Cada capítol té un títol. Quina funció creieu que tenen aquests títols?
4. La classificació que s'estableix dels gèneres novel·lístics és la següent: intimista, negra, rosa, experimental, d'aventures, etc. En quin d'aquests grups englobaríeu aquesta novel·la? Podria englobar-se en més d'un grup?
5. Citeu el tema o temes que té la novel·la.
6. Valen, el germà de la Vicky, pertany a un grup ecologista. Sabríeu explicar què defensen i què critiquen aquests col·lectius?
7. A la novel·la també ens expliquen els perills de les centrals nuclears. Sabeu quins efectes causen aquestes a la natura i a l'ésser humà? Coneixeu alguna central nuclear? Citeu-ne alguna.
8. La història succeeix en una època molt propera a la nostra. Creieu que els problemes de l'època de la història són els mateixos que els actuals? Raoneu-ho.
9. Al llibre també apareixen citades les festes del cava, que són les festes típiques del poble. Sabeu a quina època de l'any són? Expliqueu quines són les festes del vostre poble o ciutat.
10. La Vicky és una enamorada del cinema. Les dues pel·lícules que més li agraden són *Pulp Fiction* i *La colina del adió*s. Heu vist mai aquestes pel·lícules? Podríeu dir almenys de quin any o segle són?
11. L'espai on se centra la novel·la és el balneari de Dos Rius. Heu estat mai a un balneari? Com creieu que seran? Quin tipus de gent hi deu anar? Per què hi van?
12. El balneari dels Santescrucs estava situat en un bosc. Com s'imagineu aquest paratge?
13. Un altre espai important és la central nuclear. Penseu que el contrast entre el paratge verdós del bosc i la grisor de la central són compatibles? A més, quins efectes causava la central al bosc?
14. El narrador de la novel·la és un personatge? Creieu que hi ha més d'un narrador? Narra en primera o en tercera persona? Penseu que és objectiu o subjectiu? Raoneu les respostes.
15. Hi ha un protagonista o n'hi ha més d'un? Citeu-los.
16. A la novel·la observem que hi ha personatges molt diferents per la manera de comportar-se i d'actuar. Intenteu descriure Vicky, Josep i Pasqual Molins.
17. De la Vicky es diu que és una "noia irònica". Quins són els seus comportaments perquè li atribueixen aquest adjectiu? Creieu que podem qualificar-la d'irònica?
18. El final de la novel·la podria respondre al famós refrany: "cada ovella amb la seua parella", és a dir, tothom troba la seua "mitja taronja". Citeu les parelles que es creen o es consoliden al final de la història.

ANÀLISI LINGÜÍSTICA

19. Trieu un capítol del llibre i extraieu-ne cinc paraules que continguin ss, s, z, ç, c cadascuna i classifiqueu-les diferenciant entre sordes [s] i sonores [z].
20. Sabeu què són els dígrafs? I els sons geminats? Digueu de les següents paraules extretes del llibre, si el que hi ha subratllat és un dígraf o un so geminat:

<u>im</u> millorable	excel· <u>l</u> ent
pass <u>a</u> r	til· <u>l</u> er
empren <u>y</u> at	<u>in</u> nocent
assag <u>a</u> talls	arri <u>b</u> ar

21. Al llibre apareixen diverses paraules amb dièresi. Classifiqueu les següents paraules en un dels dos grups següents:

Aigües, veïna, qüestió, lluïa, aïrat, conduïa, agraïment, atapeïdes, fruïció, freqüència.

I/U + VOCAL	VOCAL + I/U

22. A continuació trobem una sèrie de paraules derivades. Indiqueu quina és la paraula primitiva i quina n'és la categoria gramatical:

desimbolt (pàg. 13)	concorregut (pàg. 14)
indesitjables (pàg. 15)	desembrollar (pàg. 18)
inexplicable (pàg. 20)	desgrat (pàg. 20)
retenir (pàg. 22)	entristida (pàg. 25)
desentès (pàg. 29)	desconcertat (pàg. 31)
transcòrrer (pàg. 40)	desús (pàg. 42)

23. La composició és un altre dels mecanismes de què disposa la llengua per crear noves paraules. Quin és el significat dels composts següents?

passavolants (pàg. 15)	malentès (pàg. 19)
nouvinguts (pàg. 24)	capbaix (pàg. 40)
poca-solta (pàg. 41)	malpensada (pàg. 46)
corre-cuita (pàg. 52)	maldecap (pàg. 53)
capficat (pàg. 64)	nouvingut (pàg. 80)
somiatruïtes (pàg. 82)	passavolants (pàg. 85)
capficar-se (pàg. 93)	menjahomes (pàg. 95)
malbaratar (pàg. 109)	perdonavides (pàg. 116)

24. Els següents mots contenen un sufix que els dona un valor diferent al mot primitiu. Digueu quin és aquest valor en cada cas.

Gentada (pàg. 24)	paperots (pàg. 29)
bigotut (pàg. 35)	esglesiola (pàg. 42)

25. Amb l'ajuda del diccionari intenta trobar el significat de les paraules següents:

feix (pàg. 15)	vaiet (pàg. 51)
lacònic (pàg. 18).	manyudejar (pàg. 54)
caserna (pàg. 20)	escletxa (pàg. 57)
embrull (pàg. 20)	canícula (pàg. 59)
tràngol (pàg. 20)	desar (pàg. 59)
inusitada (pàg. 23)	albirar (pàg. 61)
aberració (pàg. 23)	animista (pàg. 66)
reprotxar (pàg. 29)	reflexologia (pàg. 67)

26. Feu el mateix amb les frases fetes següents:

Matar el cuc (pàg. 17)	Dur la veu cantant (pàg. 18)
Tenir cara de babau (pàg. 18)	Posar-se pedres al fetge (pàg. 19)
Fer cinc cèntims (pàg. 22)	Humanitzar el tràngol (pàg. 24)
Anar amunt i avall (pàg. 29)	Creuar la mirada (pàg. 29)
Trencar el foc (pàg. 32)	Somriure d'orella a orella (pàg. 29)

27. Al llibre trobem la construcció “rum-rum” que explicita el soroll que feia l'estómac de la Vicky. Aquesta construcció és una onomatopeia. Busqueu més onomatopeies en aquest o en altres llibres i indiqueu a què remeten.

28. També buscarem figures retòriques. Intenteu determinar la figura retòrica que hi ha en cadascuna de les següents oracions i intenteu explicar-ne el significat:

- El seu pensament havia viatjat anys enrere* (pàg. 26)
- Abans d'arribar a la seua taula ja es veia a si mateixa com un gegant* (pàg. 29)
- ... amb els ulls de bassa que convidaven a entrar-hi i prendre el bany* (pàg.32)
- La nit era fosca com gola de caimà* (pàg.44)
- Lleig com pegar a un pare i prim com un jonc* (pàg.45)
- Era un tap de barral* (pàg.49)
- La curiositat continuava surant al seu cervell* (pàg.50)
- Els ulls de la Vicky es van obrir com dues perles coral·lines* (pàg.53)
- El sol havia inundat la cambra a pesar de les cortines* (pàg.56)
- L'estómac de la Vicky feia molt de temps que havia començat un singular concert* (pàg.58)

29. Els topònims són els noms de pobles, rius, serralades, masos... En *Un crim al balneari* trobem alguns topònims com ara “Serra dels boscos” (pàg.13), “Balneari de Dos Rius” (pàg.15). Busqueu topònims del vostre poble o ciutat i escriu-los al quadern.

30. En la pàgina 90 trobem la paraula “borinot”. Aquesta paraula pot ser un insult o pot designar un tipus d'insecte. Sabeu com s'anomenen les paraules que tenen o poden tenir més d'un significat? Busqueu altres paraules d'aquest tipus.

31. Un altre fet a destacar és l'aparició de paraules en lletra cursiva. Algunes d'aquestes paraules pertanyen a l'argot juvenil: bòfia, superguai, poli, babau... Escriviu altres mots que utilitzeu normalment i que es podrien incorporar dins el grup de mots de l'argot juvenil.

JOCS

32. Trobeu en la següent sopa de lletres el nom de 8 personatges de la novel·la.

Molins, Santescreus, Vicky, Valentí, Kristoff, Amàlia, Quim, Josep

A	V	R	I	S	P	P	R	O	S	S
Q	O	V	B	I	E	T	N	M	U	N
U	U	A	R	S	L	W	Z	E	C	I
I	A	H	O	J	A	T	R	O	Y	L
M	T	J	U	V	I	C	K	Y	D	O
B	I	B	O	I	S	P	D	X	T	M
E	L	T	R	E	S	M	Q	U	P	U
W	A	I	T	N	E	L	A	V	I	X
C	M	N	A	B	O	T	G	H	Z	L
D	A	M	M	U	D	L	H	T	E	B
S	O	R	K	R	I	S	T	O	F	F

33. En aquesta novel·la es narra un crim. Imagineu que sou periodistes d'un periòdic famós i molt conegut. Intenteu escriure una notícia contant els fets perquè es publicara a la secció de successos del periòdic.

SOLUCIONS

